

לפני שיהיה מאוחר מדי: לין אייזנברג מציעה ללקוחות שלה לתכנן את ההלוויה של עצמם מראש. סרטון על חייהם ב־3,000 דולר לדקה או כדורי־גולף אישיים זוהרים לאלה שיבואו לחלוק כבוד אחרון, הם רק ההתחלה ← **טל זלמנוביץ'**

נ

"בימים אלה אני עובדת על הפקת סרט של לקוח העוסק בנדל"ן, שהוא גם צוללן חובב. לתוך הנרטיב של חייו נשלב גם צילומים שלו מותחת למים. בסרט של לקוחה שאוהבת ליצור סידורי־פרחים, נשלב צילומים שלה שוזרת פרחים. מובן שאם מישהו ירצה לעדכן את הסיפור, תמיד נוכל לחסוף עוד פרק"

עמותה בסטיל

דרת הטלוויזיה "עמוק באדמה" הוכיחה שבית-הלוויות יכול להיות עסק עם סקס אפיל. לין אייזנברג מקווה להוכיח ששירותי הלוויות מותאמים-אישית גם הם עסק רווחי. אייזנברג, לשעבר תסריטאית הוליוודית וסופרת ויומית בהווה, הקימה בסוף יוני את Lights Out Enterprise, חברה שתעזור לדור הבייבי-בום לכבות את האורות בסטיל. העסק של אייזנברג מציע תכנון קפדני של חגיגות סיום החיים: צילום ועריכת סרט וידאו על המנוח ובהשתתפותו; טקס שיבוצע על-פי הוראותיו המדויקות; מוצרים ייחודיים שיחולקו לבאים להלוויה עם שמו של המנוח או משפט שהיה לסמל-ההיכר שלו, או שיר שייכתב במיוחד בעבורו. כל אלה, היא מאמינה, יאפשרו ללקוחותיה לנוח בשלום על משכבם, בטוחים שהשאירו מורשת מגומקת וברורה מאחוריהם. הרעיונות של אייזנברג לא לגמרי חדשים. למעשה, הם גנובים מרומן שפרסמה לאחרונה בשם "The Funeral Planner". הגיבורה הראשית היא מדיסון בנקס, יומית כושלת שמוצאת את מכרה הזהב שלה כשהיא מקימה את לייטס אאוט אנטרפרייז, חברה שמתכננת ומעצבת חגיגות סיום חיים. "ברוך-כלל סופרים מממשים ברומן חוויות של חייהם האמיתיים, במקרה שלי אני מממשת דברים שהדמות שלי עשתה", מסבירה אייזנברג בשיחת טלפון מביתה בלוס-אנג'לס.

זה לא עיסוק קצת מורבידי, בחשוואה לעולם ההוליוודי?

"לא. אני לא בית-הלוויות שמספק שירות מידי עם פטירתו של אדם. אני עובדת עם אנשים בריאים, שמתכננים קדימה ורוצים לחגוג את חייהם ואת עצמם. יש טאבו בכל הקשור לכסף, למין ולמוות, ואני דווקא שמחה לעורר את הנושא".

מה את מציעה ללקוחות שלך?

"היצירתיות שלנו מבטיחה תכנון הלוויה שתתאים בדיוק ללקוח. לאדם שהיה חובב גולף, נפיק כדור-גולף וזהרים בחשיכה ונחלק לבאים להלוויה. אם הלקוח הוא חובב קפה, נייצר ספל קפה עם שמו או אמרה שלו. אני מציעה שירותי אקסטרים".

שוק של 28 מיליארד דולר

אייזנברג נולדה בפרבר של דטרויט ומתגוררת כיום בלוס-אנג'לס. המעורבות שלה בעסקי ההלוויות החלה עם מותו של אביה ב-1998. "כשאבי מת, חשתי צורך להיות מעורבת בהלוויה שלו, וכתבתי והקראתי את ההספד", היא מספרת. "בנוסף, הגעתי עם רשמקול להלוויה, רובבתי את החברים ואת המשפחה, ולמדתי להכיר את אבי מפרספקטיבה חדשה, לא רק כאבא. התהליך הזה עזר לי מאוד, מכיוון שזו הייתה דרך להרחיק את הצער ולהתמודד עמו מאוחר יותר.

"ביום השנה למותו הלכתי לקנות נרות זיכרון. אני זוכרת שחשבתי לעצמי שהמחיר לא גבוה, אז כראי שאקנה נרות נוספים שיהיו לי לעת הצורך. בעודי עורכת את הקניות, הודיעו לי בטלפון שאחי נפטר. הוא אומנם היה חולה כבר תקופה ארוכה, אבל דווקא בשבועות לפני שנפטר היה שיפור במצבו. מבחינתי, המוות היה פתאומי וקשה מאוד לעיכול.

"בהלוויה שלו שרה זמרת מקצועית, ולפתע כל האנרגיות השתנו - האירוע הפך לחגיגה של חייו במקום אבל על מותו. חברתי הטובה אפילו אמרה לי שהיא מצטערת שלא הביאה עמה את בנה, כרי שיחזה בהלוויה שמחה. האירוע הזה הראה לי שניתן להתמודד עם אבל בצורה אחרת מהמקובל".

האופטימיות בהלווייתו של אחיה לא עמעמה את הכאב העמוק שליווה את אייזנברג תקופה ארוכה. ב-2003 הייתי מחויבת על-פי החוזה שלי עם הוצאת הספרים שבה הוצאתי את ספרי הראשון, להתחיל לעבוד על רומן שני. עדיין הייתי תחת ענן האבל שצבע את עולמי בצבעים אפורים, ולכן היה זה טבעי בעבורי לכתוב רומן שיעסוק בתעשיית ההלוויות".

לפני שניגשה אל מלאכת הכתיבה, השקיעה אייזנברג בתחקיר מעמיק. היא השתתפה בכנסים של

מארגני הלוויות ובסדנאות מקצועיות, ולמדה שמדובר בשוק שמגלגל הרבה כסף. עלותה של הלוויה ממוצעת, היא טוענת, עומדת על 7,000 דולר, ואילו העלות הממוצעת של שריפת גופה היא 1,500 דולר.

עוד למדה אייזנברג כי השוק המיועד לצרכני pre-need, כלומר לקוחות חיים המתכוננים לרגע שבו יצטרכו את שירותי הקבורה והטקס, מוערך היום ב־28 מיליארד דולר, ונמצא בעלייה מתמדת. בארצות־הברית יש כ־28 אלף בתי־הלוויות, כ־85% מהם בבעלות משפחתית. כל בתי־הלוויות מטפל בממוצע ב־250 הלוויות בשנה.

כדי לעבות את הידע העסקי והכלכלי שלה, השתתפה אייזנברג כשומעת חופשית בתוכנית ה־MBA של אוניברסיטת מישیגן. "הצלילה אל נבכי בניית עסק כצופה מן הצד הקלה עליי את ההתמודדות עם האבל הפרטי שלי", היא מסבירה את המחקר האינטנסיבי. "בנוסף, כתיבת רומן שבמרכזו עומדת יזמית עזרה לי להתמודד עם הפחדים האישיים שלי מהקמת עסק.

"מלכתחילה רציתי לכתוב רומן בעבור נשים, שיאפשר להן לחוות כקוראות תהליך של הקמת עסק, משלב הגיית הרעיון הבסיסי, עבור בקשיים שבדרך ועד ההצלחה. בסופו של דבר כתבתי רומן שהוא במידה רבה מדרוך עסקי, שניתן ליישם את התובנות הכתובות בו. בעצם, זה מה שאני עשיתי!

"לכן, מאוד התרגשתי כשתוכניות־לימודים של מינהל עסקים באוניברסיטאות שונות הזמינו אותי לדבר בפני הסטודנטים שלהן על תהליך הקמת עסק. משעשע אותי לדמיין סטודנטים לכלכלה מסתובבים בקמפוס עם הספר הורוד הזה תחת זרועם".

הוליווד מתסרעת ומצלמת

חצי שנה אחרי שהוריימה חיים חדשים לעסקי המתים, אייזנברג נפעמת מהכישרון העסקי של הגיבורה שלה, בנקס. "בדיעבד אני רואה שתהליכים שהיא חותה בעסק מתממשים היום", היא אומרת. "למשל, האפשרות לקנות ארונות־קבורה ברשת סופרמרקטים, או האפשרות להציב מוניטורים בתוך מצבות, כדי שאמא שתבוא עם בנה לבקר את המצבה של סבא תוכל להקרין לו סרט וידאו בכיכובו של הסב. אני מרגישה כאילו חוויתי הארה כשכתבתי את הספר, וכעת התסריט שלי מתממש במציאות. זה אפילו קצת מפחיד...".

טקס קבורה בארצות־הברית הוא עניין מושקע לפחות כמו טקסי־מעבר אחרים. אומנם יש לקוחות שמגיעים אל בתי־ההלוויות רק בעת הצורך, ומארגנים טקס במהירות, אולם יש גם רבים המגיעים מראש על־מנת לתכנן את הטקס. "העסק שלי פונה לזן השני של האנשים", אומרת אייזנברג, "והלקוחות שלי הם אנשים בריאים שרוצים לתכנן מראש את טקס־הפרידה שלהם. אני חושבת שזה חלק מטרנד הבייבי־בומרס, שרוצים לתכנן את טקס הפרידה בעצמם, כפי שתכננו את יתר טקסי החיים שלהם. בנוסף, הם מעוניינים גם לשמר את זכר הוריהם".

אפשר כבר לקרוא לזה טרנד?

"בהחלט. אני אוהבת לחשוב מחוץ לקופסה, וסוג החשיבה הזה הופך למקובל יותר".

מצבם הכלכלי המשופר של הבייבי־בומרס הוא

שמאפשר להם להפיק סרט על חייהם בעזרת הצוות המקצועי של אייזנברג, במחיר של 3,000 דולר מינימום לדקה מופקת – אולם היא מתעקשת שהעניין הרב שמגלים אנשים בהנצחה אינו מוגבל רק לבעלי־אמצעים. "בתי־הלוויות רבים מציעים להקרין מצגת של שקופיות מחייו של המנוח בטקס ההלוויה, דבר שעלותו נמוכה. כך שאני בהחלט מזהה את הצורך הזה אצל כלל האוכלוסייה.

"עם זאת, אין סיבה להגיע אליי כדי לעשות מצגת שקופיות. אני יוצרת סרטים שמספרים סיפורי־חיים מותאמים אישית, הלוכדים את מהותו של הלכות. הקשרים שיצרתי במשך 20 שנה בהוליווד מאפשרים לי לעבוד על המוצרים האלה עם הכישרונות הגדולים בתעשייה. אני עובדת עם תסריטאים נודעים ועם צלמים ועורכים מצוינים, ואם מישהו חולם שהכוכב האהוב עליו יקריין את סיפורי־החיים שלו, אני אשיג את זה".

מי הלקוחות שלך?

"הלקוחות שלי הם בני 40–65. בתחילת ינואר נתחיל לצלם את סרטו של לקוח בן 56. הוא רוצה להקרין את הסרט בימי־הולדת עגולים כמו גיל 60, 65 והלאה".

גיל 56 זה לא גיל מוקדם מדי לככם את החיים?
"הסרטים שאנחנו מפיקים אינם בהכרח סיכומי־חיים, אלא סיפורים שמתארים את מהותו של האדם. בימים אלה אני עובדת על הפקת סרט של לקוח העוסק בגרל"ן, שהוא גם צוללן חובב. לתוך הנרטיב של חייו נשלב גם צילומים שלו מתחת למים, שימחישו פן חשוב בחייו. בסרטה של לקוחה שאוהבת ליצור סידורי־פרחים, נשלב צילומים שלה שוזרת פרחים. מובן שאם מישהו ירצה לעדכן את הסיפור, תמיד נוכל להוסיף עוד פרק...".

כליזמרים בהופעה חיה

העסק של אייזנברג מאפשר לבייבי־בומרס לשלוט על הדבר היחיד שלבני־אנוש אין עליו שליטה – על המוות. בעצם, הלקוחות שלה הם אנשים שלא מוכנים להשאיר את הזיכרון שלהם בידי אחרים, אלא מוכרחים לשלוט על עיצובו. כשהיא נשאלת על כך, אומרת אייזנברג ש"זו נקודה מעניינת, ואני חייבת להודות שלא חשבתי על העניין".

איך בן חשבת על זה?

"אני חושבת על התהליך במושגים של הסרת העול מכתפי הקרובים שלך. זה מקל מאוד על הנשארים, אם האדם מתכנן מראש כיצד ייראה טקס סיום־החיים שלו. כך אפשר להתמודד עם הצער, במקום לדאוג לפרטים הקטנים של טקס ההלוויה. בנוסף, אני חושבת על סרטי הווידאו במנוחים של יצירת מורשת בעבור הקרובים לך. אני הייתי שמחה לצפות בסרט שיתאר את סב־סבי שהיה אב ל־14 ילדים, שצאצאים רבים שלהם, אגב, נמצאים היום בישראל. אני חושבת שזו דרך נפלאה לפצח את קוד־הקיום שלך. מעבר לכך, זו דרך מצוינת לזכור את האנשים היקרים לך ולהשאיר אותם חיים בזיכרון".

או את בעצם מציעה לאנשים לבנות ארכיון משפחתי.

"כן, משהו כזה. לא מזמן התראיינתי לביזנסוויק, וב־msn שמו לינק לכתבה. מאז אני מוצפת באי־מיילים

"עמוק באדמה". הסדרה הכניסה סקס אפיל לתחום

יש סרט שהיית מתנגדת להפיק?

"אני חושבת שאסרב להפיק סרט רק אם אחשוב שלא אעשה עבודה טובה, וזה עוד לא קרה".

חשבת כבר על הסרט שיוקרן בטקס הפרידה שלך?
"עדיין לא, אך הייתי רוצה לדאוג לכך. אני רוצה סרט כזה יהיה חלק מהמורשת שאשאיר למשפחתי. אני חייבת לומר, שעם כל העבודה הכרוכה בהקמת העסק ובהרצתו, פשוט לא היה לי זמן לחשוב על זה. האמת היא שאני גם עסוקה ביצירת הסרט של אמי. כתבנו לה שיר מיוחד לכבוד יום־הולדתה ה־75, אבל אנחנו גם מחפשים תמונות וסרטי וידאו מעניינים. בקרוב נתחיל לצלם חומר מקורי שנוכל להוסיף. בנוגע לטקס, אמי כבר הודיעה שהיא רוצה הופעה חיה של להקת כליוזמרים".

את מרגישה בנוח להביא את האבל למרכז הבמה?

"אם יש משהו שלמדתי בסיבוב ההופעות לקידום המכירות של הספר, זה שאנשים רוצים לחלוק את הצער, ושהם כמהים לכך שיכירו באבל שלהם. לצערי, החברה מצפה מאיתנו להחביא את האבל מתחת לשטיח. פעמים רבות הרגשתי שכאשר אני מדברת על הספר ועל התהליכים שהביאו אותי לכתוב אותו, אני משתתפת בתהליך הריפוי של אנשים, שלפתע מקבלים לגיטימציה לדבר על הכאב שלהם ולחוות אותו כמו שהם מבינים.

"בניגוד למה שמשררים לנו, אין נכון או לא נכון ככל הקשור באבל. זה לא שאפשר ללכת לבית־ספר ולהשיג תואר ב'איך להתגבר על אבל'. הריאלוג שנוצר בערכים הללו היה יוצא־דופן, כי יכולתי לעגן נושא כל־כך קשה בהקשר הומוריסטי – ושלא ישתמע לרגע אחר שאני מזוללת בצער. אני פשוט חושבת שיש למקם אותו בקונטקסט שמאפשר התמודדות".

לסמוך על הקרביים

אייזנברג כל־כך שוכנעה בכך שיש קהל שצמא לשמוע על גישתה לאבל, עד שכתבה יחד עם דייוויד טאשנר, מנהל ההלוויות שקבר את אחיה ואת אביה, מדרוך להתמודדות עם אבל ומדרוך לתכנון הלוויות, שפורסמו כ־e-books (ספרים אלקטרוניים לקריאה ברשת). במהלך שיחת־הטלפון שלנו היא התבררה מפי הסוכן שלה בהוליווד שנמכרו הזכויות לתסריט שעיברה על־פי הרומן שלה.

כשסיימת לכתוב את הספר לפני שלוש שנים, האמנת שהדברים יתגלגלו באופן הזה?

"האמת היא שאני לא מופתעת. המקום היחיד שבו נכשלתי היה שלא האמנתי בעצמי בשלב מוקדם מספיק. ידעתי שעליתי על משהו בעת כתיבת הספר, אבל הקשבתי ליותר מדי אנשים שאמרו לי שהרעיון לא יצליח. אני לא מופתעת, כי היה לי החוזה. זהו פשוט לקח בעבורי: לסמוך יותר על האינסטינקטים שלי. "ייתכן שהאנשים שמסביבי מופתעים, אבל אני בעיקר חושבת, 'איפה הייתם כל הזמן?'. זה מאושש בעבורי, ברמה החיצונית לפחות, שאני צריכה להקשיב לעצמי. אני מציעה לכולם להפנים את המסר – גם כשחושבים שהרעיונות שלכם משוגעים, סמכו על הקרביים שלכם".

יצאת למסע הזה בעקבות אבל פרטי. מה למדת במהלכו?

"למדתי שלעולם לא מתגברים על האובדן, אלא מתרגלים אליו. תמיד יהיו אירועים בחיך שיוכירו לך שיקירך איננו נמצא איתך כדי לחלוק את הרגע. זה כואב, ומעורר זיכרונות ועצב. לכן אני חושבת שיש סיטואציות שצריך לתת בהן מקום לאבל. אם את בחתונה, למשל, ואבי הכלה נפטר לא מזמן, זה יהיה נחמד לגשת לכלה ולומר לה שאת מצטערת שאביה איננו, כי את בטוחה שהוא היה גאה לראות אותה. אנשים נבוכים לעשות זאת, אבל הצד השני דווקא משתוקק לשמוע".

נ

"הרומן שלי

הוא במידה רבה

מדרוך עסקי

שניתן ליישום.

זה מה שאני

עשיתי. לכן

מאוד התרגשתי

כשאוניברסיטאות

הזמינו אותי לדבר

בפני הסטודנטים

על תהליך הקמת

עסק. משעשע

אותי לדמיין

סטודנטים לכלכלה

מסתובבים עם

ספר ורוד תחת

זרועם"

נדור־גולף זהו על־שם נורם פול. "אני מציעה שירותי אקסטרים"

עטיפת הספר. "אנשים רוצים לחלוק את הצער, וכמהים שיכירו באבל שלהם"

